

culture
BIBLIO

Το αστείο ξορκίζει τη μαυρίλα

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ

του **Simon Critchley**

Μετάφραση: **Γιάννης Ε. Ανδρέου**

Εκδόσεις: **Πατάκη**

Ένα μακάβριο θέμα εμποτισμένο με κιούμφο προσεγγίζει ο Simon Critchley στο βιβλίο του με τίτλο «Το βιβλίο των νεκρών φιλοσόφων», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη, σε μετάφραση του Γιάννη Ε. Ανδρέου.

Το μεγαλύτερο και πιο αγωνιώδες ανθρώπινο ζήτημα, ο συγκλονιστικότερος φόβος καθενός για τον εαυτό του ή για τα αγαπημένα του πρόσωπα, ο φόβος του θανάτου παρουσιάζεται μέσα από τον φόβο αυτό που διακατέχει εξίσου τους μεγαλύτερους διανοητές της ιστορίας.

«Το βιβλίο αυτό ξεκινά με αφετηρία μια απλή παραδοχή: Το πιο καθοριστικό στοιχείο για την ανθρώπινη ζωή σήμερα, στη δική μας γωνιά του πλανήτη, δεν είναι ο γενικός και αόριστος φόβος ότι θα πεθάνουμε· είναι ο τρόμος που μας κυριεύει στη σκέψη ότι θα αφανιστούμε οριστικά και διά παντός. Ο τρόμος αυτός οφείλεται όχι μόνο στο αναπότρεπτο του θανάτου μας, που ίσως μάλιστα επέλθει με πόνους ή και με βάσανα δίχως νόημα, αλλά και στη φρίκη μας για το άγνωστο που θα κείται μες στο μνήμα, πέρα από το σώμα μας, το σώμα που θα το σφαλίσουν σ' ένα ξύλινο κουτί και θα το αποθέσουν στη γη για να γίνει βορά των σκουληκιών».

Ο Simon Critchley περιγράφει στο βιβλίο τις πραγματικές συνθήκες του θανάτου των διαφόρων φιλοσόφων, αναλύοντας εκτενώς εάν και κατά πόσο αντανακλώνται σε αυτόν τόσο το πνευματικό τους έργο όσο και οι θέσεις τους για το απόλυτο τέλος.

Στην ουσία, κάνει έναν απολογισμό της ζωής τους, η οποία τελικά τους οδήγησε στην αθανασία συνοδευμένους από τη λαμπρή υπερφορημία που τους ακολούθησε στον κόσμο του ανθρώπινου πνεύματος. Υστεροφημία εξασφαλισμένη από το έργο τους που χαράσσει ανεξίτηλα τα ονόματά τους στο μισάλε των μεταγενέστερων. Ο αιγριαρχίας συνδέει με άρρηκτους δεσμούς την ιστορία της φιλοσοφίας και τους βίους των φιλοσόφων και συσχετίζει τη μακάβρια πραγματικότητα με τον κόσμο των ιδεών.

Όπως λέει και στην εισαγωγή του ο Critchley, μεροληπτεί ελαφρώς, εστιάζοντας σε φιλοσόφους που γοητεύουν τον ίδιο περισσότε-

ρο, ανεξαρτήτως καταγωγής, πεποιθήσεων ή φιλοσοφικού ρεύματος στο οποίο ανήκουν. Οι αναφερόμενοι φθάνουν περίπου τους 190 συνολικά, ορισμένοι με σύντομες αναφορές και άλλοι με πιο εκτενή, δοκιμιακά, κείμενα, αρχίζοντας από τον 6ο π.Χ. αιώνα, με τον Θαλή, και προχωρώντας μέχρι και τις μέρες μας, με τον Ντομινίκ Ζανικό.

Στο «Βιβλίο των νεκρών φιλοσόφων» το ευγενές και το υψηλό συνυπάρχουν με το κωμικό και το πεζά καθημερινό, το κοινό σε όλους τους ανθρώπους, κι έτσι το αστείο ξορκίζει τη μαυρίλα, καθώς μέσα από το πρίσμα του θανάτου ρίχνει ένα πολύτιμο αισιόδοξο βλέμμα πίσω, στη ζωή, μέσα από τη σαφή προτίμηση του συγγραφέα σε πε-

ρίεργους και ασεβώς αστείου θανάτους, όπως αυτός του Μπέικον (που πέθανε από το κρύο, καθώς παραγέμιζε στον δρόμο μια κότα για να πειραματιστεί και να ερευνησει τα αποτελέσματα της ψύξης), του Ντιντερό (που πνίγηκε τρώγοντας κομπόστα) ή του Ρολάν Μπαρτ (που εξέπνευσε μετά την ατυχή σύγκρουσή του με ένα φορτηγό καθαριστηρίου).

Ο Simon Critchley, εκτός από την ενασχόλησή του με τη συγγραφή αρκετών μέχρι σήμερα βιβλίων, εργάζεται και ως καθηγητής φιλοσοφίας στο New School for Social Research της Νέας Υόρκης και ως κριτικός βιβλίων στη «London Review of Books» και στην «Independent». ☉

